

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Štěpán Cvrkal

Čínská rétorika vůči Tchaj-wanu a dosavadní vývoj diskurzu

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Hynek Melichar, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně na základě uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 24.4.2024

Podpis:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'C. Kubel', written in a cursive style.

Poděkování: Rád bych poděkoval vedoucímu práce, Mgr. Hynku Melicharovi, Ph.D. za pomoc a spolupráci během výzkumu a následného psaní této bakalářské práce. Také bych rád poděkoval rodině za její podporu a ochotu pomoci při psaní této práce.

Obsah

1. Historický kontext	9
1.1. Dějiny rozdělení: Občanská válka a vznik dvou Čín	9
1.2. První krize v Tchajwanské úžině (1954-1955).....	10
1.3. Druhá krize v Tchajwanské úžině (1958).....	10
1.4. Vztahy během studené války a po jejím skončení	11
1.5. Politika „Cukru a biče“: Od vojenského vyhrožování k ekonomické integraci	12
2. Role politické situace na Tchaj-wanu	13
2.1. Politické strany a jejich postoje.....	13
2.1.1. Kuomintang (KMT)	13
2.1.2. Demokratická pokroková strana (DPP).....	13
2.2. Politická situace a identita obyvatel Tchaj-wanu	14
2.3. Významné události a milníky ve vztazích mezi Tchaj-wanem a Čínou po konci studené války	15
2.3.1 Krize v Tchajwanském průlivu (1995-1996) a její důsledky	15
2.3.2. Období zlepšení vztahů.....	15
2.4. Současná politická dynamika a výzvy	16
2.4.1. Analýza současné politické situace na Tchaj-wanu a její dopad na mezinárodní vztahy.....	16
2.4.2. Možné scénáře budoucího vývoje a jejich dopady na regionální stabilitu	16
3. Rozdíly v rétorice a narativech na různých úrovních	18
3.1 Rétorika politických představitelů a vojenských lídrů.....	18
3.1.1. Politika jedné Číny a odmítání tchajwanské nezávislosti	18
3.1.2. Datum 2049 jako potenciální „termín“ znovusjednocení.....	19
3.1.3. Jedna země, dva systémy	20
3.1.4. Vnější vlivy a obviňování USA	21
3.2 Rétorika v čínských médiích	22
3.2.1. Rétorika jednoty a odmítání tchajwanské nezávislosti.....	22
3.2.2 Dynamika čínsko-amerických vztahů a tchajwanská otázka.....	23

3.2.3 <i>Pesimismus vůči mírovému sjednocení a příprava na konflikt</i>	24
3.3 <i>Rétorika a narativy v akademické sféře a bližší popis čínské geopolitické teorie</i>	24
3.3.1 <i>Geopolitický pohled a čínská teorie mezinárodních vztahů</i>	24
3.3.2 <i>Duality v narativu: Mírumilovný vzestup vs. obrana suverenity</i>	25
3.3.3 <i>Rozmanitost v institutech tchajwanských studií</i>	26
3.4. <i>Ideologický rozměr problematiky</i>	26
3.4.1. <i>Vývoj a proměna čínského nacionalismu</i>	27
3.4.2. <i>Nacionalistický diskurz a tchajwanská otázka</i>	28
3.4.3. <i>Propaganda a strategické narativy</i>	29
3.4.4. <i>Čínský nacionalismus ve světle „století ponížení“</i>	29
3.4.5. <i>Internetový nacionalismus a Diba Expedition</i>	30
Závěr	32
Vliv rétoriky na mezinárodní vztahy	33
Případové studie	34
Dopady a důsledky čínské rétoriky	36
Doporučení pro další výzkum	37
Přehled literatury	38
Abstrakt	41
Abstract	42

Úvod

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu vývoje čínské rétoriky vůči Tchaj-wanu od konce čínské občanské války po současnost. Toto téma bylo zvoleno kvůli jeho významu v rámci mezinárodních vztahů a jeho schopnosti ovlivnit globální politickou scénu. Čínská rétorika vůči Tchaj-wanu představuje klíčový prvek pro pochopení širších geopolitických dynamik ve Východní Asii, stejně jako proměn v čínské vnitřní a zahraniční politice. Hlavním cílem této bakalářské práce je podrobně analyzovat, jak se čínská rétorika vůči Tchaj-wanu vyvíjela od konce čínské občanské války až po současnost, přičemž zvláštní pozornost je věnována období mezi koncem studené války a současností. Analýza se zaměří na identifikaci klíčových vzorů, proměn a strategických narativů, které Čína využívá ve svém diskurzu vůči Tchaj-wanu, a zkoumá, jak tyto vzory odrážejí čínské geopolitické ambice a vnitropolitické dynamiky.

Téma bylo zvoleno kvůli jeho značnému významu pro mezinárodní vztahy, zejména v kontextu rostoucího napětí mezi Čínou a Tchaj-wanem a potenciálních dopadů této dynamiky na regionální a globální stabilitu. Čínská rétorika nejenže reflektuje interní politické strategie a ideologický vývoj uvnitř země, ale také ovlivňuje mezinárodní vnímání a politiky jiných států vůči Tchaj-wanu a širší Asii. V této práci se budou klást otázky ohledně kontinuity a změny v čínské rétorice, s důrazem na to, jak se čínské narativy adaptují na měnící se mezinárodní a domácí podmínky. Zkoumány budou také metody, jimiž Čína svou rétoriku šíří. Rozbor těchto aspektů poskytne hlubší porozumění současným trendům a strategiím, které formují politiku jedné z klíčových světových mocností.

Tato práce se zaměřuje na časové období od konce čínské občanské války v roce 1949 až po současnost, s osobitým důrazem na dobu mezi koncem studené války a současností. Toto specifické časové vymezení bylo vybráno z důvodu jeho značného významu v současných čínsko-tchajwanských vztazích, kdy došlo k eskalaci i deeskalaci napětí, které odráží zvyšující se agresivitu a strategické posuny v čínské zahraniční politice vůči Tchaj-wanu. Obsahově se práce zaměří na analýzu oficiálních prohlášení, politických projevů, mediálních vyjádření a akademických analýz, které ilustrují čínskou rétoriku a politický diskurz. Kromě zkoumání primárních zdrojů, jako jsou projevy politických představitelů a oficiální státní dokumenty, bude pozornost věnována i sekundárním zdrojům, včetně analýz politických expertů a mezinárodních reakcí, které pomáhají objasnit, jak se čínské narativy vnímají a interpretují v širším geopolitickém kontextu.

Geografické vymezení práce zahrnuje především Čínu a Tchaj-wan, včetně jejich interakcí s klíčovými mezinárodními aktéry, jako jsou Spojené státy americké a sousední země v asijsko-pacifickém regionu. Toto geografické zaměření umožňuje zkoumat čínsko-tchajwanské vztahy nejen ve vzájemném bilaterálním kontextu, ale také v kontextu širších regionálních a globálních dynamik, což je zásadní pro pochopení, jak regionální geopolitika ovlivňuje a je ovlivňována politikou jednotlivých států.

V této bakalářské práci je přehled literatury zásadní pro poskytnutí teoretického a metodologického základu pro analýzu čínské rétoriky vůči Tchaj-wanu. Práce se opírá o širokou škálu pramenů, které zahrnují historické dokumenty, oficiální projevy, politické analýzy, akademické články a mediální reportáže. Tyto zdroje poskytují různé perspektivy na vývoj a proměny čínské rétoriky a umožňují hlubší porozumění pro současné i historické kontexty, které formují politiku Číny vůči Tchaj-wanu. Klíčové akademické zdroje, jako jsou práce Karmazina (2017), který zkoumá čínský nacionalismus a jeho vliv na rétoriku vůči Tchaj-wanu, a Lams (2018), který se věnuje historickému vývoji čínského diskurzu, jsou nezbytné pro pochopení teoretického rámce vztahů mezi Čínou a Tchaj-wanem. Dále Ohlendorf (2014) poskytuje analýzu změn v politickém diskurzu a jejich vlivu na vnější politiku Číny.

Zásadní roli hrají rovněž oficiální dokumenty a projevy vysokých čínských úředníků, které jsou přístupné prostřednictvím různých vládních a mediálních archivů. Tyto zdroje jsou kriticky analyzovány s cílem identifikovat klíčové narativy a změny v rétorice. Významným příkladem je projev Si Ťin-pchinga z roku 2019, kde se odráží současné směřování čínské politiky vůči Tchaj-wanu. Důležitou roli v analýze hrají i mediální reportáže a komentáře, které reflektují veřejné vnímání a reakce na politické události. Tyto zdroje, včetně článků z *Global Times* a dalších prominentních novin, poskytují kontext o tom, jak jsou politické záměry a akce prezentovány domácí i mezinárodní veřejnosti.

Tato bakalářská práce využívá metodologii kritické diskurzivní analýzy (KDA), která je klíčová pro pochopení, jak se moc a ideologie manifestují v jazyce a jak jazyk sám ovlivňuje sociální a politické struktury. Tento přístup umožňuje detailní zkoumání diskurzů, které formují veřejnou politiku a veřejné vnímání, a je zvláště vhodný pro analýzu politického jazyka a jeho dopadu na mezinárodní vztahy. Kritická diskurzivní analýza byla zvolena kvůli své schopnosti odhalit skryté struktury moci, které se projevují v jazykovém vyjadřování. Tato metodologie poskytuje nástroje k rozpoznání a interpretaci diskurzivních praktik, které Čína používá k posílení své politické agendy vůči Tchaj-wanu. KDA umožňuje zkoumat, jak se konkrétní jazykové a rétorické strategie používají k legitimizaci politických akcí a k utváření mezinárodního vnímání Číny a Tchaj-wanu. Analýza bude prováděna prostřednictvím

pečlivého výběru textových dat, včetně politických projevů, oficiálních dokumentů, tiskových zpráv a mediálních článků, které reflektují čínský státní diskurz. Texty budou systematicky kódovány a analyzovány s důrazem na jazykové struktury, tematické obsahy a kontextovou relevanci. To zahrnuje identifikaci klíčových témat, metafor, předpokladů a implikací, které jsou zásadní pro konstrukci narativů.

Volba KDA je zdůvodněna potřebou porozumět nejen tomu, co je řečeno, ale jak a proč je to řečeno, což je zásadní pro pochopení vlivu jazyka na formování sociopolitické reality. Tento přístup je zvláště relevantní v kontextu čínské politiky, kde rétorika hraje klíčovou roli v propagaci státní ideologie a v politické mobilizaci, a kde je často používána k legitimizaci politických akcí vůči Tchaj-wanu. Výsledkem tohoto metodologického přístupu bude hlubší pochopení, jak Čína konstruuje svůj narativ o Tchaj-wanu a jak tento narativ slouží ke konkrétním politickým a ideologickým účelům, což umožní komplexní pohled na dynamiku mocenských vztahů v čínsko-tchajwanských interakcích. Metodologie bude integrována do širšího teoretického rámce práce, který zahrnuje teorie mezinárodních vztahů a politické komunikace. Tento integrativní přístup umožní komplexní pochopení, jak čínská rétorika vůči Tchaj-wanu reflektuje a ovlivňuje mezinárodní politické dynamiky a jak je sama formována domácími politickými silami a globálními trendy.

1. Historický kontext

V historii moderní Číny a Tchaj-wanu zaujímá období občanské války a následného rozdělení na Čínskou lidovou republiku (ČLR) a Čínskou republiku (Tchaj-wan) zvláštní místo. Toto období od roku 1945 do roku 1949, nebylo jen svědkem jednoho z nejkrvavějších konfliktů 20. století, ale také položilo základy pro dlouhotrvající politickou a vojenskou patovou situaci, která ovlivňuje vztahy mezi oběma stranami Tchajwanského průlivu až do současnosti. Konflikt, vyvolaný hlubokými politickými, sociálními a ideologickými rozdíly mezi Kuomintangem (KMT) a Čínskou komunistickou stranou (ČKS), byl zásadně ovlivněn mezinárodním kontextem druhé světové války a vzestupem studené války, což mělo dalekosáhlé důsledky pro regionální i globální geopolitiku.

1.1. Dějiny rozdělení: Občanská válka a vznik dvou Čín

Čínská občanská válka (1945–1949) představuje klíčový moment v moderní čínské historii, který vedl k rozdělení země na Čínskou lidovou republiku (ČLR) a Čínskou republiku (Tchaj-wan). Tento konflikt byl vrcholným střetem mezi nacionalisty (Kuomintangem) pod vedením Čankajška a komunisty pod vedením Mao Ce-tunga, který se odehrával na pozadí kolapsu Spojené fronty po druhé světové válce.

Během druhé světové války byla Čína rozdělena mezi oblasti ovládané nacionalisty, komunisty a japonskou okupací. Po porážce Japonska v roce 1945 se nacionalistické a komunistické síly snažily ovládnout klíčové zdroje a oblasti severní Číny a Mandžuska. Spojené státy americké podporovaly nacionalisty, zatímco komunisté obsadili většinu vnitrozemí severní Číny a Mandžuska. Počáteční pokusy o vyjednávání mezi oběma stranami selhaly, a to vedlo k obnovení občanské války, ve které komunisté postupně získávali převahu (Galway, 2016).

Výsledkem občanské války bylo vítězství komunistů, kteří v roce 1949 vyhlásili vznik Čínské lidové republiky na pevninské Číně, zatímco nacionalistická vláda se stáhla na ostrov Tchaj-wan, kde pokračovala v existenci jako Republika Čína (Galway 2016).

Geopolitický kontext té doby byl ovlivněn nejen vnitřními čínskými konflikty, ale také mezinárodní situací po druhé světové válce a vzestupem studené války, což mělo vliv na mezinárodní postavení Číny a její vztahy s ostatními státy, zejména s USA a Sovětským svazem.

Vývoj čínské občanské války a následné rozdělení Číny jsou klíčové pro pochopení současných čínsko-tchajwanských vztahů a jejich historických kořenů. Tento historický

kontext je nezbytný pro analýzu všech aspektů čínské domácí a zahraniční politiky, stejně jako pro pochopení současných geopolitických napětí v regionu.

1.2. První krize v Tchajwanské úžině (1954-1955)

První krize v Tchajwanské úžině, která se odehrála v letech 1954 až 1955, představuje zásadní bod v historii čínsko-tchajwanských vztahů a byla klíčovým momentem v kontextu studené války. Podle Sheng (2008), byla tato krize charakterizována agresivním postupem Čínské lidové republiky (ČLR) vedené Mao Ce-tungem, který se zaměřil na přilehlé ostrovy kontrolované Kuomintangem (KMT) na Tchaj-wanu. Mao v té době vedl rétoriku o nutnosti „osvobodit Tchaj-wan“ a konfrontaci s Tchaj-wanem a USA považoval za nevyhnutelnou. Tento konflikt nejen zvýšil napětí mezi ČLR a Tchaj-wanem, ale také ukázal hluboké geopolitické rozdělení, které formovalo politiku v regionu.

Reakce Spojených států a mezinárodního společenství na krizi byla rychlá a rozhodná. USA, vnímající Maovu agresi jako hrozbu pro stabilitu v Pacifiku a své vlastní geopolitické zájmy, poskytly Tchaj-wanu vojenskou a politickou podporu. Tato podpora nejen utužila vztahy mezi USA a Tchaj-wanem, ale také posílila odhodlání Tchaj-wanu odolávat čínskému tlaku. Mezinárodní společenství bylo ve své reakci rozdělené, přičemž některé státy vyjádřily podporu USA a Tchaj-wanu, zatímco jiné zůstaly neutrální nebo vyjádřily sympatie k postojům ČLR. Tato polarizace odhalila složitost studené války, kde globální mocnosti a jejich spojenci vyvažovali mezi ideologickou solidaritou a strategickými zájmy.

Dlouhodobé důsledky první krize v Tchajwanské úžině jsou patrné v trvalém napětí mezi ČLR a Tchaj-wanem a v trvající podpoře Tchaj-wanu ze strany USA. Krize také přispěla k postupnému rozpadu čínsko-sovětské aliance, což mělo dalekosáhlé důsledky pro mezinárodní komunismus a globální rovnováhu sil během studené války. Z tohoto pohledu nebyla první krize v Tchajwanské úžině jen regionálním konfliktem, ale momentem, který ovlivnil globální geopolitickou dynamiku a formoval mezinárodní vztahy na desetiletí dopředu.

1.3. Druhá krize v Tchajwanské úžině (1958)

Druhá krize v Tchajwanské úžině, která nastala v roce 1958, představuje další kritický moment v historii čínsko-tchajwanských vztahů a má významné důsledky pro mezinárodní vztahy během studené války. Tato krize byla vyprovokována Čínskou lidovou republikou (ČLR) pod vedením Mao Ce-tunga, který se rozhodl zintenzivnit vojenský a politický tlak na Tchaj-wan s cílem znovu zdůraznit svůj nárok na ostrov a zároveň otestovat odhodlání

Spojených států bránit svého spojence. K útoku Mao částečně přiměla skutečnost, že USA v té době byly zaneprázdněny vysláním vojáků do Libanonu, čehož chtěl Mao využít (Sheng, 2008).

V rámci této krize ČLR zahájila masivní ostřelování ostrovů Kinmen (Quemoy) a Matsu, které jsou geograficky blízko pevninské Číny, ale byly kontrolovány tchajwanskou vládou. Tyto akce měly za cíl nejen vojensky zastrašit Tchaj-wan, ale také demonstrovat ČLR jako dominantní vojenskou sílu v regionu. Maova rétorika během této doby zdůrazňovala odhodlání "osvobodit" Tchaj-wan, přičemž využívala kombinaci vojenského nátlaku a ideologického přesvědčení k posílení své pozice jak doma, tak na mezinárodní scéně. Maova rétorika vůči Tchaj-wanu a USA byla v té době vysoce útočná. To se například projevilo (zejména po vypuštění Sputniku) ve vyobrazování USA jako „papírového tygra“ a proklamacemi, že i kdyby došlo na jadernou válku a polovina lidstva by vymřela, tak druhá polovina by žila a socialismus by zvítězil. Zároveň je ale potřeba dodat, že v otázkách reálného vojenského rozhodování byl Mao ve svém přístupu velice opatrný a často nerozhodný, kvůli obavám z důsledků případného střetu s USA (Sheng, 2008).

Tchaj-wan pod vedením Čankajška reagoval na tuto hrozbu posílením obrany a zintenzivněním spolupráce s USA. Americká reakce byla rychlá a rozhodná, což se projevilo zvýšenou vojenskou podporou a politickým závazkem k obraně Tchaj-wanu (Sheng, 2008).

Druhá krize v Tchajwanské úžině měla dalekosáhlé důsledky pro mezinárodní pozici Tchaj-wanu. Zatímco krize zdůraznila zranitelnost Tchaj-wanu vůči vojenskému tlaku ČLR, zároveň posílila mezinárodní podporu pro ostrov, zejména ze strany USA a jejich spojenců. Tchaj-wan se stal symbolem odporu proti komunistické expanzi v Asii a klíčovým spojencem v americké strategii zadržování komunismu. Tato událost také vedla k dalšímu utužení vztahů mezi USA a Tchaj-wanem, které přetrvaly a ovlivňovaly vzájemné vztahy i v následujících desetiletích, posilující mezinárodní pozici Tchaj-wanu jako důležitého hráče v geopolitické realitě studené války.

1.4. Vztahy během studené války a po jejím skončení

Během studené války a po jejím skončení se vztahy mezi Čínou a Tchaj-wanem výrazně vyvíjely, ovlivněné širokým mezinárodním kontextem, včetně geopolitických změn, jakými byl rozpad Sovětského svazu. Tyto události vytvořily nový strategický prostor pro obě strany Tchajwanského průlivu, kde ČLR i Tchaj-wan hledaly způsoby, jak se přizpůsobit nové mezinárodní realitě. Rozpad SSSR a ukončení studené války přinesly změnu v globálních mocenských dynamikách, což umožnilo ČLR posílit svou mezinárodní pozici a současně

přimělo Tchaj-wan hledat nové způsoby, jak upevnit svou mezinárodní identitu a zabezpečit ekonomický růst a bezpečnost.

1.5. Politika „Cukru a biče“: Od vojenského vyhrožování k ekonomické integraci

Podle Liu (2022), Komunistická strana Číny (KS Číny) prošla během reform Teng Siao-pchinga významnou evolucí ve své politice vůči Tchaj-wanu, pohybující se od vojenského vyhrožování k sofistikovanějším metodám, které zahrnují „cukr“ (slíbené výhody nebo přitažlivost založená na pozitivních hodnotách), „bič“ (vojenské akce nebo hrozby, blokády a nátlakové politiky v mezinárodní politice atd.), „sít“ (vztahy, sítě a práce Jednotné fronty; rozvoj místních kolaborantů) a „jehlu“ (infiltrace, sabotáž a válka dezinformací). Tyto strategie byly používány v závislosti na strategickém prostředí, kterému ČLR čelila, a reflektovaly snahu manipulovat s domácí politikou na Tchaj-wanu, aby se zabránilo jeho dalšímu posunu k nezávislosti. V té době začala být ze strany Číny vedena rétorika o tzv. „mírovém znovusjednocení“, která usilovala o postupné ekonomické a politické provázání obou zemí. Zároveň začaly být ze strany Číny posílány vůči Tchaj-wanu tzv. „Vzkazy krajanům z Tchaj-wanu“, kde byl kladen důraz na nutnost jednoty Čínského národa, jehož součástí mají být i Tchajwanci. Nástup Teng Siao-pchinga (který byl v porovnání s Mao Ce-tungem mnohem více pragmatický) byl z celkového hlediska spojen s výrazným zmírněním rétoriky vůči Tchaj-wanu (Scobell, 2000).

Občanská válka a vznik „dvou Čín“ je nejen historickým svědectvím o konfliktu mezi dvěma ideologickými a politickými silami, ale také příkladem, jak historické události formují dlouhodobé mezinárodní vztahy a geopolitické strategie. Rozdělení Číny na ČLR a Tchaj-wan má do dnešního dne zásadní vliv na regionální stabilitu, mezinárodní diplomacii a strategické plánování obou stran Tchajwanského průlivu. Pochopení těchto dějin je klíčové pro analýzu současných i budoucích čínsko-tchajwanských vztahů a jejich vlivu na mezinárodní komunitu.

2. Role politické situace na Tchaj-wanu

Role politické situace na Tchaj-wanu je klíčová pro porozumění dynamice mezinárodních vztahů v asijsko-pacifickém regionu. Kuomintang (KMT) a Demokratická pokroková strana (DPP) představují dvě hlavní politické síly, které formují tchajwanskou domácí a zahraniční politiku, přičemž každá z nich nabízí odlišný pohled na vztahy s Čínou a interpretaci tchajwanské suverenity (Hsieh, 2020). Tato dichotomie ovlivňuje jak vnímání tchajwanské národní identity mezi obyvateli, tak i mezinárodní pozici ostrova. Diskuze o čínské versus Tchaj-wanské identitě a vliv politické situace na národní sebevědomí jsou neodmyslitelně spjaty s historickými událostmi, jako byla krize v Tchajwanském průlivu v letech 1995-1996, a s obdobími zlepšování vztahů, jakým byla éra Chu Ťin-tchaa. Současná politická situace a možné budoucí scénáře, od udržování statu quo po potenciální vojenský konflikt, představují výzvy pro regionální stabilitu a vyžadují pečlivou navigaci v komplexním mezinárodním prostředí.

2.1. Politické strany a jejich postoje

2.1.1. Kuomintang (KMT)

Kuomintang (KMT), tradiční politická strana na Tchaj-wanu, má kořeny v čínské revoluci začátku 20. století. KMT historicky podporuje koncept „jedné Číny“, což zahrnuje Tchaj-wan jako součást Čínské republiky. V průběhu let se však její postoj k otázce nezávislosti a sjednocení vyvíjel ve snaze o zachování status quo a zajištění stability v regionu.

Strana dlouhodobě podporuje status quo a potenciální sjednocení s Čínou v budoucnu. Pod vedením KMT došlo mezi lety 2008 a 2016 k uvolňování napětí mezi Tchaj-wanem a Čínou, což vedlo k podepsání řady dohod zaměřených na zlepšení ekonomických a komunikačních vztahů. Toto období bylo charakterizováno snahami o udržení mírového statu quo přes přeshraniční dialog a spolupráci (Wu & Chen, 2020).

2.1.2. Demokratická pokroková strana (DPP)

Demokratická pokroková strana (DPP) se zformovala jako opozice vůči KMT, s hlavním cílem prosazovat demokracii a práva obyvatel Tchaj-wanu. DPP tradičně podporuje myšlenku formální nezávislosti Tchaj-wanu, avšak v praxi podporuje současný status quo, s důrazem na tchajwanskou identitu a suverenitu. DPP oficiálně vnímá Tchaj-wan jako de facto nezávislý stát, což je v kontrastu s čínskou politikou „jedné Číny“. Rozdíly mezi KMT a DPP

nejsou jen v otázce nezávislosti, ale také v interpretaci a udržování status quo, kde DPP klade větší důraz na potvrzení tchajwanské suverenity (Hsieh, 2020).

Za vlády DPP se napětí mezi Tchaj-wanem a Čínou obvykle zvyšuje, což je patrné zejména v obdobích, kdy DPP prosazuje politiky směřující k vyšší míře autonomie nebo nezávislosti. Tento trend byl zřetelný v 90. letech a obnovil se po roce 2016, kdy DPP opět převzala vládu na Tchaj-wanu. Zvýšené napětí bylo často doprovázeno čínskými vojenskými demonstracemi a rétorikou varující před nezávislostí Tchaj-wanu (Hsieh, 2020).

2.2. Politická situace a identita obyvatel Tchaj-wanu

Identita obyvatel Tchaj-wanu je komplexní a rozmanitá, reflektující historické, politické a sociální faktory. V posledních desetiletích se na Tchaj-wanu vyvíjela silná diskuse mezi těmi, kdo se identifikují primárně jako Číňané, a těmi, kdo se považují za Tchajwance. Tato diskuse je úzce spjata s politickými postoji, přičemž příznivci KMT často podporují bližší vazby s Čínou a koncept „jedné Číny“, zatímco příznivci DPP obvykle zdůrazňují tchajwanskou suverenitu a nezávislost. Výzkumy ukázaly, že politická orientace ovlivňuje, jak lidé na Tchaj-wanu vnímají svou národní identitu, přičemž rostoucí počet obyvatel se identifikuje primárně jako Tchajwanci (Hsieh, 2020).

Politická situace na Tchaj-wanu má zásadní vliv na vnímání národní identity. Rozdílné politické éry pod vedením KMT a DPP měly vliv na to, jak se obyvatelé identifikují a jak vnímají vztah mezi Tchaj-wanem a Čínou. V obdobích, kdy byla u moci DPP, došlo k posílení tchajwanské identity a důrazu na nezávislost. Naopak, když byla u moci KMT, byla větší podpora pro udržení statu quo a potenciální sjednocení s Čínou. Tyto politické změny se odrážejí nejen ve veřejném diskurzu, ale také v politikách, které formují ekonomické a bezpečnostní vztahy s Čínou, což dále ovlivňuje vnímání národní identity na Tchaj-wanu (Hsieh, 2020).

2.3. Významné události a milníky ve vztazích mezi Tchaj-wanem a Čínou po konci studené války

2.3.1 Krize v Tchajwanském průlivu (1995-1996) a její důsledky

Roznětkou krize byla návštěva prezidenta Tchaj-wanu Lee Teng-hui v USA v roce 1995. Čínská reakce na Leeovu návštěvu zahrnovala dvě velká vojenská cvičení v letech 1995 a 1996, která vedla k jednomu z nejnapjatějších vojenských střetů mezi USA a Čínou od roku 1958. (R. C. Liu, 2022).

Jedním z důvodů, proč byla čínská rétorika během krize vysoce útočná byla skutečnost, že v této době rostly na Tchaj-wanu preference DPP a byla zde vysoká šance, že by její kandidát mohl vyhrát prezidentské volby roku 2000. Z toho důvodu byla také před volbami ze strany Číny vedena rozsáhlá negativní kampaň vůči DPP, kde často zaznívaly teze, že volit DPP znamená volit nezávislost a nezávislost znamená válku (Scobell, 2000). Zároveň je ale také pravda, že vojenská cvičení i s jejich účelem byla ohlášena předem a i přes útočnou rétoriku čínští představitelé prohlašovali, že nechtějí válku a silně usilují o sjednocení mírovou cestou, ale také zároveň striktně odmítali možnost formální nezávislosti ostrova (Scobell, 2000).

Scobell (2000) ve svém článku také uvedl, že ze strany Číny došlo k úspěchu tzv. „nátlakové diplomacie“, protože tchajwanští představitelé v následujících letech zmírnili vlastní rétoriku ohledně možnosti nezávislosti, aniž by Čína musela přímo zaútočit.

2.3.2. Období zlepšení vztahů

V éře Hu Jintaa se Čína snažila prezentovat jako zodpovědná velmoc, což zahrnovalo zlepšení ekonomických a sociálních vazeb s Tchaj-wanem. Tato strategie byla součástí širšího úsilí o "mírumilovný vzestup" Číny a snahu o stabilizaci vztahů s Tchaj-wanem prostřednictvím ekonomické integrace a kulturní výměny (Liu, 2022).

V období mezi lety 2008 a 2016, kdy byl u moci KMT, došlo k výraznému rozšíření ekonomických a sociálních vazeb mezi Tchaj-wanem a Čínou. Toto období zahrnovalo podepisování řady dohod, které usnadnily obchod, investice a lidovou diplomacii, a přispěly k větší ekonomické integraci mezi oběma stranami Tchajwanského průlivu. Zároveň v této době probíhaly z čínské strany snahy o větší ovlivňování Tchajwanské veřejnosti a politiky (Liu, 2022).

V roce 2015 došlo k historickému setkání mezi prezidentem Ma Jing-ťiou z Tchaj-wanu a čínským prezidentem Si Ťin-pchingem v Singapuru. Toto setkání bylo významným krokem

v pokusech o zlepšení vztahů mezi oběma stranami, přestože nevyřešilo základní politické rozpory týkající se suverenity a statusu Tchaj-wanu a že Čína nadále neuznávala legitimitu tchajwanských institucí (Liu, 2022).

I přes předem zmíněné snahy o zlepšení vztahů mezi oběma stranami si čínská vláda nadále ponechávala možnost použití vojenských prostředků k dosažení sjednocení, což bylo posíleno tzv. zákonem proti secesi roku 2005 (Liu, 2022).

2.4 Současná politická dynamika a výzvy

2.4.1. Analýza současné politické situace na Tchaj-wanu a její dopad na mezinárodní vztahy

Současná politická situace na Tchaj-wanu je výsledkem složité interakce mezi domácí politikou, čínskou politikou a mezinárodními vztahy. Politický diskurz na Tchaj-wanu a v Číně se vyvíjí ve světle rostoucího nacionalismu a geopolitických ambicí Číny pod vedením Si Ťin-pchinga, který klade důraz na "mírové znovusjednocení" s Tchaj-wanem, zatímco současně si nechává otevřenou možnost použití síly v případě nezávislosti Tchaj-wanu (Hsieh, 2020; Wu & Chen, 2020). Vliv čínské rétoriky a politiky má významný dopad na mezinárodní vztahy, zejména ve vztahu k USA, které se snaží udržet mír a stabilitu v Tchajwanské úžině, přičemž podporuje status quo, ale současně posiluje obranyschopnost Tchaj-wanu (Hsieh, 2020).

V otázce agresivity Číny vůči Tchaj-wanu, také hraje nemalou roli skutečnost, do jaké míry má generální tajemník zkonsolidovanou moc a zabezpečenou pozici ve vládě. V tomto případě je historicky běžné, že čínské vedení bývá více agresivní při nižší konsolidaci moci, kdy tchajwanská otázka může být využita pro demonstraci síly. Je ale důležité poznamenat, že v posledních dekádách si čínské ozbrojené síly prošly rozsáhlou modernizací a v současnosti jsou vojenské kapacity a možnosti země výrazně vyšší než tomu bylo v minulosti. Toto je také pravděpodobně jeden z důvodů, proč v současnosti dochází k růstu napětí v úžině i přes to, že jsou moc a vliv současného čínského prezidenta již vysoce zkonsolidované (Wu & Chen, 2020). Také je zároveň důležité vzít na vědomí, že v samotné KS Číny existují rozdíly mezi jejími vnitřními frakcemi, kde platí, že frakce s vojenským zázemím bývají více agresivní a jsou ochotné obětovat ekonomický rozvoj (Hsieh, 2020).

2.4.2. Možné scénáře budoucího vývoje a jejich dopady na regionální stabilitu

Možné scénáře budoucího vývoje zahrnují pokračující status quo s periodickým zvyšováním napětí, mírové znovusjednocení Tchaj-wanu a Číny, nebo vojenský konflikt v

případě, že Tchaj-wan vyhlásí nezávislost. Každý z těchto scénářů má potenciál významně ovlivnit regionální stabilitu a mezinárodní vztahy. Zatímco pokračování statu quo udržuje určitou míru stability, možnost mírového znovusjednocení nebo vojenského konfliktu představuje významné riziko pro regionální bezpečnost a může vést k zapojení hlavních světových mocností (Hsieh, 2020; Wu & Chen, 2020).

V kontextu současné politické dynamiky a potenciálních výzev kterým čelí Tchaj-wan, je zřejmé že politická situace na ostrově má dalekosáhlé dopady na regionální stabilitu a globální geopolitiku. Možné scénáře budoucího vývoje, od udržení statu quo po riziko vojenského konfliktu, vyžadují opatrný přístup a proaktivní diplomacii ze strany všech zainteresovaných aktérů. Stabilní a mírové řešení tchajwanské otázky je nezbytné pro zachování bezpečnosti a prosperity v asijsko-pacifickém regionu. Jasně to ukazuje, že Tchaj-wan zůstává klíčovým faktorem v mezinárodních vztazích, jehož budoucí vývoj bude mít významný vliv na geopolitickou rovnováhu v 21. století.

3. Rozdíly v rétorice a narativech na různých úrovních

3.1 Rétorika politických představitelů a vojenských lídrů

V kapitole o rétorice politických představitelů a vojenských lídrů se prozkoumává, jakým způsobem čínská politická a vojenská vedení komunikují své stanovisko k otázce Tchaj-wanu a odmítání jeho nezávislosti. Tato kapitola analyzuje vyjádření čínských autorit, které odrážejí strategickou linii pevného zachování národní suverenity a územní celistvosti. Politika jedné Číny je prezentována jako klíčový element v ochraně státního území a odmítání jakýchkoli separatistických tendencí na Tchaj-wanu. Zvláštní pozornost je věnována historickým argumentům a mezinárodním dimenzím této politiky, přičemž se zdůrazňuje postoj Číny proti zahraničnímu vměšování a podpoře tchajwanské nezávislosti. Dále je rozpracována vize dosažení sjednocení do roku 2049 jako klíčového cíle čínského národního omlazení (Jinping, 2012), přičemž se přihlíží k potenciálním výzvám a strategiím, které Čína v této souvislosti uplatňuje. Diskutuje se o možnosti mírového sjednocení podle modelu "jedna země, dva systémy" a zmiňují se ekonomické a sociální aspekty této integrace. Kapitola také neopomíjí častá obvinění vůči USA za využívání tchajwanské otázky jako geopolitického nástroje proti čínské expanzi, reflektující složitost a napětí v čínsko-amerických vztazích.

3.1.1. Politika jedné Číny a odmítání tchajwanské nezávislosti

Politika jedné Číny a odmítání tchajwanské nezávislosti tvoří základní kámen v rétorice čínských politických představitelů a vojenských lídrů, reflektující pevné odhodlání Pekingu udržet národní suverenu a územní celistvost. Z historické perspektivy je otázka Tchaj-wanu vnímána jako nevyřešený pozůstatek čínské občanské války, kdy Kuomintang ustoupil na Tchaj-wan a KS Číny prohlásila vznik Čínské lidové republiky na pevnině. Tato historická událost položila základy politiky jedné Číny, která tvrdí, že existuje pouze jedna Čína, zahrnující i Tchaj-wan, a jakékoli snahy o Tchajwanskou nezávislost jsou vnímány jako přímá výzva k této politice. Čínské vedení, v čele s prezidentem Si Ťin-pchingem, konzistentně zdůrazňuje, že omlazení čínského národa, což je klíčový cíl stanovený pro rok 2049, vyžaduje upevnění národní jednoty a odmítá jakoukoliv formu „dvou Čín" nebo „jedna Čína, jeden Tchaj-wan" jako legitimní konfiguraci (Jinping, 2019; Swaine, 2021). V oficiálním čínském policy paperu (Hui, 2019) z roku 2019 je otevřeně zdůrazněno, že i když vláda stále preferuje mírové znovusjednocení, nadále se bude snažit zabránit formální nezávislosti Tchaj-wanu (a

celkově oddělení jakéhokoliv území) i za cenu použití vojenských prostředků, pokud to bude třeba.

V mezinárodním kontextu Čína využívá politiku jedné Číny jako základ pro diplomacii a mezinárodní vztahy, přičemž většina států uznává ČLR a neudrží oficiální diplomatické vztahy s Tchaj-wanem, což odráží široce rozšířenou podporu jednotné Číny. Protože Spojené státy a další země udržují neoficiální vztahy s Tchaj-wanem, zejména v oblastech obchodu a obrany, Čína toto vnímá jako vměšování do vnitřních záležitostí a zneužití „tchajwanské karty“ v strategickém soupeření. Napětí mezi ČLR a Tchaj-wanem eskaluje s vojenskými cvičeními a zvyšováním obranné kapacity obou stran, přičemž Peking zdůrazňuje svoji ochotu použít sílu v případě formálního vyhlášení nezávislosti Tchaj-wanem nebo zahraničního vojenského vměšování (Swaine, 2021).

Ve svém úsilí ospravedlnit a prosazovat politiku „jedné Číny“ často čínská vláda prohlašuje, že tento princip je univerzálně akceptován většinou států světa, přičemž specifická interpretace tohoto principu podle Číny je podporována přibližně 51 zeměmi. Důkazy o podpoře tohoto názoru hledá vláda v oficiálních dokumentech, jako je rezoluce OSN č. 2758, která potvrzuje princip „jedné Číny“, a v neoficiální dohodě s Tchaj-wanem z roku 1992, známé jako „Konsensus z roku 1992“ (Ferenczy, 2023).

3.1.2. Datum 2049 jako potenciální „termín“ znovusjednocení

Rok 2049 představuje v čínské politické rétorice klíčový mezník, spojený s vizí „omlazení“ čínského národa, jak ji formuloval Si Ťin-pching. Tento rok je často interpretován jako symbolický "termín" pro dosažení jednoty Číny, včetně znovusjednocení s Tchaj-wanem. V kontextu dlouhodobých cílů Čínské lidové republiky (ČLR) toto datum souvisí s oslavami stého výročí založení Čínské lidové republiky a je vnímáno jako moment, kdy by Čína měla dosáhnout statusu moderního, silného, demokratického, kulturně rozvinutého a harmonického socialistického státu. Z pohledu prezidenta a dalších čínských představitelů plnění tohoto cíle neodmyslitelně zahrnuje dosažení kompletní národní jednoty (Jinping, 2012).

Tento narativ není jen prázdnou rétorikou, ale odráží se v konkrétních politických a vojenských strategiích, které Čína uplatňuje vůči Tchaj-wanu. Peking přitom klade důraz na „mírové znovusjednocení“ podle principu „jedna země, dva systémy“, stejně jako to aplikoval na Hongkong a Macao, avšak s jasným varováním, že si vyhrazuje právo použít všechny nezbytné prostředky v případě, že by k vyhlášení nezávislosti Tchaj-wanem došlo, nebo pokud by se situace vyvíjela ve směru, který by ČLR považovala za nepřijatelný (Jinping, 2019).

Navzdory oficiálnímu důrazu na mírové prostředky a integraci zvyšuje Čína svou vojenskou přítomnost v okolí Tchaj-wanu a provádí cvičení, která mnozí vnímají jako přípravu na možný vojenský zásah. Kritici a někteří mezinárodní pozorovatelé poukazují na to, že ačkoli Čína preferuje mírové znovusjednocení, její akce a narůstající vojenský tlak vyvolávají otázky ohledně skutečných úmyslů a možného využití síly pro dosažení svých cílů. Vývoj vztahů mezi ČLR a Tchaj-wanem, zejména ve světle strategického „termínu“ roku 2049, tak zůstává jednou z největších výzev pro regionální i globální bezpečnost a stabilitu (Swaine, 2021; Hsieh, 2020). Je také důležité znovu připomenout, že rok 2049 není oficiální termín „znovusjednocení“ (Čínská vláda nikdy žádný neuvedla) a v samotném projevu z roku 2012 se prezident o Tchaj-wanu nijak nezminil (Jinping, 2012). Kromě toho ze strany současného čínského prezidenta (i některých jeho předchůdců) již zazněly teze, že tchajwanský problém nelze donekonečna protahovat a předávat z generace na generaci (Swaine, 2021).

3.1.3. Jedna země, dva systémy

Jak bylo již zmíněno, současný čínský prezident (i jeho předchůdci) jako model pro „mírumilovné znovusjednocení“ nabízí princip „jedna země, dva systémy“. Ve svém projevu „Vzkaz krajanům z Tchaj-wanu“ z roku 2019 tento model popisuje jako přístup, který uznává a respektuje specifika a realitu Tchaj-wanu, zatímco současně podporuje sjednocení s pevninskou Čínou. Dle prezidenta tento princip bude klást důraz na zachování stávajícího sociálního a ekonomického systému Tchaj-wanu po znovusjednocení, což by mělo umožnit pokračování současného způsobu života a právního systému na Tchaj-wanu. Tento přístup údajně zohledňuje, že rozdílné systémy nejsou překážkou pro znovusjednocení a neměly by sloužit jako výmluva pro separaci. Prezident zároveň prohlašoval, že princip „Jedna země, dva systémy“ byl specificky navržen s ohledem na situaci Tchaj-wanu, aby zaručil jeho dlouhodobou stabilitu a prosperitu po znovusjednocení, s plným respektem k tchajwanské realitě a zajištěním ochrany soukromého vlastnictví, náboženských přesvědčení a zákonných práv a zájmů tchajwanských občanů (Jinping, 2019).

Klíčovou součástí mírového znovusjednocení dle Si Ťin-pchinga má být ekonomická integrace s cílem vytvoření společného trhu pro obě strany Tchajwanského průlivu, což by mělo zvýšit dynamiku rozvoje a posílit spolupráci. To by zahrnovalo propojení v oblastech obchodu, ekonomické spolupráce, infrastruktury, energetiky a sdílení průmyslových standardů. Prezident v projevu konkrétně navrhoval například budování mostů přes moře a další infrastrukturní projekty, které by propojily Fujian s Kinmenem a Mazu. Tím by se podpořila kulturní, vzdělávací a zdravotnická spolupráce a rozšíření sdílení sociálních a veřejných zdrojů mezi

oběma stranami. Záměrem je dle prezidenta podpořit sousední oblasti nebo oblasti s podobnými podmínkami na obou stranách v poskytování rovnocenných, univerzálních a přístupných základních veřejných služeb a zároveň podpořit prohlubování společenských a kulturních vazeb na obou stranách průlivu (Jinping, 2019).

V těchto předem zmíněných příkladech současné čínské rétoriky lze vidět existenci jisté duality v narativech. Na jednu stranu čínská vláda prohlašuje teze o mírumilovném sjednocení, které má být založené na spolupráci a vzájemném porozumění, které následně povede k budování „sdílené“ a prosperující budoucnosti. Na druhou stranu ale zároveň (zejména pokud se Tchajwanská vláda pokouší více osamostatnit od čínského vlivu) čínská vláda opakovaně prohlašuje, že bude bránit celistvost a integritu země (včetně Tchaj-wanu), že nebude tolerovat separatismus a že se nehodlá vzdát možnosti použití vojenských a jiných nátlakových prostředků, pokud dojde k závěru, že to bude třeba.

3.1.4. Vnější vlivy a obviňování USA

Ve své rétorice Čínská lidová republika často kritizuje Spojené státy americké za využívání takzvané „tchajwanské karty“ jako strategického nástroje, jehož cílem je údajně zdržovat růst a expanzi Číny na mezinárodním poli. Tato obvinění reflektují hlubokou nedůvěru Pekingu vůči washingtonské politice, která, jak Čína tvrdí, zneužívá tchajwanské otázky ke svým geopolitickým výhodám. Americká vojenská podpora Tchaj-wanu, včetně prodeje zbraní a vojenských cvičení, je pak prezentována jako přímá provokace nejen vůči Číně, ale i jako podpora „separatistických sil“ na Tchaj-wanu, které usilují o nezávislost ostrova (Ferency, 2023).

Vojenská cvičení Číny poblíž Tchaj-wanu jsou v tomto kontextu představována ne jako agrese, ale jako legitimní obranná reakce na vnější provokace a jako varování jak USA, tak tchajwanským separatistům. Čínská vláda argumentuje, že její akce jsou nezbytné pro ochranu národní suverenity a územní celistvosti a zdůrazňuje své právo bránit se proti jakýmkoli snahám o oslabení její pozice v otázce Tchaj-wanu. Tento narativ se odvíjí od přesvědčení, že jakákoliv podpora tchajwanské nezávislosti ze strany zahraničních mocností představuje porušení principu jedné Číny, který mezinárodní společenství uznává, a vede ke komplikacím v čínsko-amerických vztazích. Kvůli tomu také čínská vláda vnímá jakoukoliv podporu Tchaj-wanu jako vměšování se do jejích vlastních záležitostí a narušování její suverenity.

Zároveň, v rámci této dynamiky, Peking klade důraz na nutnost dialogu a mírového řešení tchajwanské otázky, přičemž otevřeně kritizuje „studnoválečnou mentalitu“ Washingtonu a jeho spojenců (Swaine, 2021). Čína apeluje na mezinárodní společenství, aby

respektovalo princip jedné Číny a odmítlo jakékoli formy oficiálního uznání nebo podpory tchajwanské nezávislosti. Přesto je zřejmé, že Peking je připraven užít všechny dostupné prostředky, včetně vojenských, aby zabránil jakýmkoli změnám statu quo, které by mohly vést k formální nezávislosti Tchaj-wanu, což by bylo považováno za nepřijatelné překročení červené čáry (Frenczy, 2023). Čínská vláda zároveň také vyobrazuje „separatisty“ za hlasitou menšinu na ostrově, která má svůj vliv převážně díky zahraniční podpoře.

3.2 Rétorika v čínských médiích

Analýza významných narativů čínských médií odhaluje, jak tyto zdroje reflektují politiku jedné Číny a vyjadřují výzvy k jednotě v opozici vůči nezávislosti Tchaj-wanu. Tyto narativy kategoricky odmítají jakékoli separatistické tendence jako zradu vůči čínskému národu. Zkoumání také poukazuje na obvinění adresovaná Spojeným státům americkým za využívání tzv. „tchajwanské karty“ jako prostředku omezování vzestupu Číny, přičemž vojenská cvičení Čínské lidové republiky jsou prezentována jako obranná reakce na americké provokace a podporu separatismu. Dále text upozorňuje na skepticismus ohledně mírového sjednocení s Tchaj-wanem, kde čínská média zdůrazňují nutnost vojenské připravenosti pro případný konflikt.

Diskuze se dále zaměřuje na roli, kterou čínská státní média hrají v posilování národní soudržnosti a podpory vládní politiky, a ukazuje na jejich klíčovou roli ve formování veřejného mínění a v udržování dlouhodobých zájmů Číny v rámci snah o znovusjednocení. Přestože čínská média většinou přejímají oficiální narativy vlády, je zde již možné pozorovat agresivnější rétoriku vůči Tchaj-wanu, než je tomu u oficiálních vyjádření (Swaine, 2021).

3.2.1. Rétorika jednoty a odmítání tchajwanské nezávislosti

V čínských médiích, jako jsou „Lidový deník“ a „Global Times“, se často opakují vládní narativy podporující politiku jedné Číny, což odráží pevné odhodlání Pekingu udržet národní suverenitu a územní celistvost. Rétorika zaměřená na jednotu a odmítání tchajwanské nezávislosti je zásadním prvkem, který přispívá k upevňování pocitu národní soudržnosti a odhodlání bránit zájmy státu vůči jakýmkoli separatistickým snahám. Články v těchto médiích často zdůrazňují nevyhnutelnost znovusjednocení s Tchaj-wanem jako historický osud a kritizují jakékoli snahy o osamostatnění ostrova jako zradu čínského národa. Rezolutní odmítání ústupků „tchajwanským separatistům“ a výzvy k vojenské připravenosti na obranu územní celistvosti jsou v médiích prezentovány jako nezbytná reakce na vnější a vnitřní výzvy (Swaine, 2021; Xijin, 2021). Jak již bylo uvedeno, v čínských médiích se objevuje agresivnější

rétorika ve srovnání s oficiálními prohlášeními vlády. Tento rozdíl je zřetelný na příkladech z publikací deníku „Global Times“. Například byla publikována tvrzení, že pokud by Čína byla nucena použít vojenskou sílu, „zvíťzí v bitvě“ (Times, 2021a). Další články popisují problémy tchajwanské armády a poukazují na nejistotu vojáků ohledně důvodů svého boje (Times, 2021a). Kromě toho se objevují názory, že Čína se nachází v ofenzívě vůči Tchaj-wanu a Demokratické pokrokové straně, přičemž s rostoucím vojenským potenciálem se zdá sjednocení stále pravděpodobnější (Times, 2021a).

Způsob, jakým čínská média řeší otázku Tchaj-wanu, odráží složitý vztah mezi národní identitou, suverenitou a globálními geopolitickými soupeřeními. Prostřednictvím konzistentního narativu o jednotě a odmítání separatismu čínská státní média nejen podporují oficiální politiku vlády, ale také hrají klíčovou roli v formování veřejného mínění a posilování národní soudržnosti. Tato strategie, založená na pevné rétorice a mediální prezentaci, má za cíl zajistit, že jakékoli budoucí rozhodnutí týkající se Tchaj-wanu bude v souladu s dlouhodobými zájmy Číny a její aspirací na znovusjednocení (Swaine, 2021; Xijin, 2021).

3.2.2 Dynamika čínsko-amerických vztahů a tchajwanská otázka

Podobně jako tomu bylo v případě oficiálních představitelů Číny, tak i místní média často obviňují USA z využívání „tchajwanské karty“ jako prostředku k omezování čínského vzestupu a posilování vlastního geopolitického postavení. Kritika ze strany čínských médií směřuje k americké politické a vojenské podpoře Tchaj-wanu, která je vyobrazována jako pokus o zasahování do vnitřních záležitostí Číny, ohrožení její suverenity a územní celistvosti a destabilizaci bezpečnostní situace v tchajwanské úžině. Tato obvinění reflektují hlubokou nedůvěru Pekingu vůči americkým záměrům a strategickým ambicím v Asii (Frenczy, 2023).

Když v reakci na americkou diplomatickou podporu Tchaj-wanu prováděla ČLR vojenská cvičení a manévry v oblasti ostrova, tak byly tyto akce ze strany čínských médií prezentovány jako nezbytná obranná reakce a důkaz čínské odhodlanosti a schopnosti ochránit svou národní bezpečnost. Z tohoto pohledu jsou tyto manévry legitimními kroky k obraně její územní celistvosti a suverenity proti vnějším hrozbám (Qiang, 2021; Times, 2021b). Kromě toho se v čínských médiích v některých případech objevují i teze, které se snaží naznačit, že Čína bude mít v případném konfliktu jednoznačně navrch a DPP nebo USA by případných provokací litovaly (Swaine, 2021).

3.2.3 Pesimismus vůči mírovému sjednocení a příprava na konflikt

Na základě analýzy článků „Time to warn Tchang-wan secessionists and their fomenters: war is real: Global Times editorial" (Times, 2021b) a „As reunification is inevitable, most important is not timetable but timing - Global Times" (Xijin, 2021) je zřejmé, že čínská státní média a komentátoři vyjadřují pesimismus ohledně možnosti mírového sjednocení s Tchajwanem a současně zdůrazňují potřebu vojenské připravenosti na potenciální konflikt. Tento narativ je částečně reakcí na vnímané zvýšení „separatistických" aktivit na Tchajwanu a vnější intervence, které podle nich ohrožují suverenitu a územní celistvost Čínské lidové republiky (ČLR).

Times (2021b) varuje tchajwanské separatisty a jejich podněcovatele, že válka je skutečná možnost a zdůrazňuje, že „mírová atmosféra" z minulých let byla nahrazena rostoucím napětím a nepřátelstvím. Tento článek poukazuje na intenzivní vojenská cvičení a operace prováděné Čínskou lidovou osvobozenou armádou (ČLOA) jako důkaz rostoucí vojenské připravenosti Číny. Zdůrazňuje, že jediným řešením je kompletní sjednocení pod vlajkou ČLR, což zvyšuje strach a zároveň vyjadřuje odhodlání Číny udržet si svou suverenitu za každou cenu.

Xijin (2021) zdůrazňuje nevyhnutelnost sjednocení a tvrdí, že primární není stanovení časového plánu, ale vhodné načasování, které nejlépe odpovídá celkové národní strategii Číny. Tento přístup naznačuje, že ačkoliv Čína preferuje mírové sjednocení, nevyklučuje možnost použití síly, pokud by to bylo považováno za nezbytné pro ochranu národních zájmů. Xijin poukazuje na vojenskou a ekonomickou sílu Číny jako na klíčové faktory, které poskytují strategickou výhodu v případě potenciálního konfliktu.

Analýza těchto zdrojů odhaluje, že narativ státních médií a komentátorů v Číně je silně ovlivněn percepcí vnějších hrozeb a vnitřního separatismu, což vede k důrazu na vojenskou převahu a připravenost jako způsob zajištění národní bezpečnosti a územní celistvosti. Tato mediální prohlášení poukazují na hluboké napětí v čínsko-tchajwanských vztazích a viditelné nacionalistické smýšlení v čínském diskurzu na toto téma a naznačuje, že bez zásadních změn bude napětí a hrozba konfliktu nadále viset ve vzduchu.

3.3 Rétorika a narativy v akademické sféře a bližší popis čínské geopolitické teorie

3.3.1 Geopolitický pohled a čínská teorie mezinárodních vztahů

V čínské akademické sféře je patrný výrazný posun v přístupu k mezinárodním vztahům, který se odchyľuje od tradičních západních teorií. Tento posun je zřetelný zejména v

dílech jako je analýza (Woon, 2018), která poukazuje na unikátní syntézu tradičního čínského tribunálního systému a moderních geopolitických strategií. Tato dualita odhaluje hluboký kontrast mezi konfuciánskou filozofií harmonie a současnou potřebou Číny bránit svou suverenitu a zájmy v mezinárodním systému, který je často vnímán jako konkurenční a konfliktní (Woon, 2018).

Tribunální systém, který historicky umožňoval Číně udržovat vliv nad svými sousedy prostřednictvím nevojenských metod, je v současnosti reinterpretován s ohledem na moderní geopolitickou realitu. Čínské akademické práce zdůrazňují, že i když může Čína využívat měkkou sílu k prosazování svých zájmů a k vytváření mírumilovného a harmonického mezinárodního řádu, musí být také schopna vojensky konkurovat USA. Tento přístup je z čínské strany vyobrazován jako odpověď na západní teorie mezinárodních vztahů, zejména kvůli jejich údajnému etnocentrismu, a nabádá k vytvoření autentické čínské teorie mezinárodních vztahů, která by odrážela čínské historické zkušenosti a kulturní identitu. Proponenti tohoto pohledu na mezinárodní vztahy zároveň podporují narativ, dle kterého by čínský světový řád byl klíčem k míru, stabilitě a prosperitě v mezinárodním prostředí (Woon, 2018).

3.3.2 Duality v narativu: Mírumilovný vzestup vs. obrana suverenity

Zatímco oficiální narativy často zdůrazňují mírumilovný vzestup Číny a její závazek k udržitelnému rozvoji a globální harmonii, akademické diskurzy odhalují jemnější duality v čínské zahraniční politice. Z jedné strany, akademické analýzy, jako je ta od Woon (2018), ukazují, že čínská geopolitická teorie usiluje o mírumilovný vzestup, který dle jejich proponentů respektuje mezinárodní normy a podporuje multilateralismus a vzájemnou kooperaci. Na druhé straně tyto analýzy rovněž poukazují na to, že Čína považuje za nezbytné bránit svou suverenitu a zájmy proti vnímaným hrozbám, včetně vojenského zasahování a politického vměšování ze strany jiných států, zejména USA.

Tento přístup ke geopolitice, zejména ve tvrzení, že čínský světový řád by vedl ke stabilitě a míru, je často kritizován především z důvodu, že by mohl vést k „čínskému excecionalismu“ a že si jeho proponenti často idealizují geopolitickou historii Číny. Kritici často poukazují na to, že čínské dynastie v minulosti několikrát vedly agresivní a expanzivní zahraniční politiku a docházelo k případům, kdy využívaly a upravovaly tribunální systém pro své vlastní zájmy na úkor ostatních zemí. Zároveň je také důležité dodat, že Čína, stejně jako jakákoliv jiná země, historicky nebyla plně schopná se zcela vyhnout vlivu zbytku světa (Woon, 2018).

Tento dvojitý přístup odráží hluboký vliv tradičních čínských filozofických principů, které zdůrazňují harmonii a vyváženost, zatímco zároveň akceptují realitu mezinárodního systému založeného na mocenské politice. Tyto narativy slouží k legitimizaci čínské zahraniční politiky jak doma, tak i v mezinárodním kontextu, poskytují rámec pro porozumění čínskému jednání na mezinárodní scéně a podporují vytváření nových teorií mezinárodních vztahů, které reflektují čínské perspektivy a ambice.

3.3.3 Rozmanitost v institutech tchajwanských studií

Ohlendorf (2014) se podrobně věnuje rozmanitosti narativů v rámci čínských institutů zaměřených na tchajwanská studia. Je sice pravda, že většina významných institutů uznává politiku jedné Číny, jejíž součástí má být i Tchaj-wan jejich existence ze značné části slouží k utváření diskurzu, který má vést ke sjednocení. Přes tuto skutečnost se ale mezi instituty vyskytuje určitá rozmanitost v postojích vůči Tchaj-wanu, od tvrdých linií po více smířlivé přístupy. Zatímco některé instituce na severu Číny, jako je CASS institut, prosazují tvrdší linii a zaměřují se na prosazování principu jedné Číny, instituce na jihu, jako je Institut tchajwanských studií v Xiamenu, více kladou důraz na flexibilitu a možnosti koexistence v rámci konceptu „jedna země, dva systémy“. Tato dualita přístupů, označovaná jako „severní jestřáb a jižní holubice“, odhaluje komplexní a dynamický charakter čínské akademické diskuse o Tchaj-wanu (Ohlendorf, 2014).

Zajímavým aspektem této diskuse je vnímání Tchaj-wanu některými akademiky jako modelu pro Čínu, zejména v oblastech ekonomického rozvoje a demokratizace. Tato perspektiva poukazuje na potenciální hodnotu tchajwanských zkušeností pro čínské reformy, i když zůstává v akademickém diskurzu spíše na okraji. Tento pohled naznačuje, že i přes politické napětí a ideologické rozdíly, existuje uvnitř čínské akademické komunity prostor pro reflexi a učení se z tchajwanského modelu (Ohlendorf, 2014).

3.4. Ideologický rozměr problematiky

Od ekonomických reforem, které byly zahájeny v 70. a 80. letech 20. století, se v čínském politickém a veřejném diskurzu významně zdůrazňuje nacionalistický narativ spojený s konceptem tzv. „národního ponížení“. Toto ponížení, které se datuje od opiových válek po počátek 20. století, vytvořilo podklad pro rozvoj silného čínského nacionalismu, který je zároveň úzce spojen s politikou jedné Číny (Karmazin, 2017).

V současnosti, pod vedením Si Ťin-pchinga, dochází k dalšímu posílení této ideologie, kdy čínská propaganda a oficiální diskurz klade velký důraz na sjednocení veřejného mínění

kolem „oficiální pravdy“, a snaží se delegitimizovat jakékoli alternativní narativy, které by mohly narušit tento sjednocený pohled (Lams, 2018). Tento přístup je zřetelný nejen v domácí politice, ale také v zahraničněpolitickém diskurzu, kde Čína vykresluje sebe jako mírumilovnou civilizaci, která usiluje o „sdílenou budoucnost“ s ostatními zeměmi, zatímco zároveň je připravena použít agresivnější rétoriku a dokonce vojenskou sílu proti těm, kteří ohrožují její zájmy, zejména v souvislosti s Tchaj-wanem (Lams, 2018).

Hluboký pohled na ideologický rozměr čínsko-tchajwanských vztahů odkrývá složitou směsici národních hrdosti, historických traumat a geopolitické strategie, která formuje čínskou politiku vůči Tchaj-wanu. Je zřejmé, že čínský nacionalismus, posílený historií ponížení a současnou snahou o obnovu národní velikosti, hraje klíčovou roli v tom, jak Čína přistupuje k tchajwanské otázce. To má dalekosáhlé důsledky nejen pro vztahy mezi Čínou a Tchaj-wanem, ale také pro mezinárodní společenství, které se snaží navigovat v rostoucím napětí mezi těmito dvěma stranami.

3.4.1. Vývoj a proměna čínského nacionalismu

Od čínské občanské války přes období ekonomických reforem až po současnost se čínský nacionalismus vyvíjel a adaptoval se na měnící se vnitřní i mezinárodní podmínky, přičemž významně ovlivnil čínský postoj k Tchaj-wanu.

S nástupem ekonomických reforem v 80. letech 20. století se čínský nacionalismus začal transformovat. Reformy, zahájené Teng Siao-pchingem, nejenže otevřely Čínu světu a přinesly ekonomický růst, ale také poskytly nový kontext pro vývoj nacionalismu. Ekonomický úspěch Číny se stal zdrojem národní hrdosti a základem pro obnovu čínského vlivu na mezinárodní scéně. Tento nový nacionalismus začal zároveň v těchto reformách postupně nahrazovat dosavadní rétoriku, která byla zaměřená na studenoválečné soupeření mezi komunismem a kapitalismem/antikomunismem. Z toho důvodu také byla KS Číny již několikrát označována za více čínskou než komunistickou (Karmazin, 2017). V současné době, zejména po nástupu Si Ťin-pchinga, jsou zároveň v Číně více podporovány kromě nacionalismu také tradiční konfuciánské myšlenky a hodnody jako legitimizující prostředky pro komunistickou stranu (Lams, 2018).

Je důležité zmínit, že během předem zmíněných ekonomických reforem v Číně probíhaly de-facto dva diskurzy ohledně otázky nacionalismu a tradic, což bylo zároveň charakterizováno dvěma televizními pořady té doby. První diskurz, který probíhal zejména v 80. letech, byl úzce spjatý s pořadem „River Elegy“. Zde byla tradiční čínská kultura často kritizována a označována za zaostalou, dekadentní a nekompetentní, zatímco západní kultura

zde naopak byla vyobrazována v mnohem pozitivnějším světle. Druhý diskurz probíhal v 90. letech a lze ho označit za protiklad toho předchozího. Tento byl spjat s pořadem „China Can Say No“, kde bylo naopak dost poukazováno na problémy přítomné v západní, zejména americké společnosti (Li, 2019).

Tento historický a současný vývoj čínského nacionalismu má zásadní význam pro pochopení čínské politiky vůči Tchaj-wanu, protože ideologické aspekty hrají klíčovou roli v utváření čínského přístupu k otázce sjednocení.

3.4.2. Nacionalistický diskurz a tchajwanská otázka

Od zahájení ekonomických reforem se tchajwanská otázka stále více vnímá skrze prizma nacionalismu a národního ponížení, což otevírá dveře možnosti mírového sjednocení a zintenzivněné spolupráce mezi oběma stranami (Karmazin, 2017).

V čínském nacionalistickém diskurzu je Tchaj-wan často prezentován jako neoddělitelná součást Číny, přičemž důraz na suverenitu a územní celistvost je zásadní. Tento pohled je zakořeněný v historickém narativu, který vidí Tchaj-wan jako území, které bylo nespravedlivě odděleno od Číny kvůli historickým okolnostem, včetně cizích intervencí. Politika jedné Číny, která odmítá jakékoli formy „dvou Čín“ nebo „jedné Číny, jednoho Tchaj-wanu“, je tedy základním pilířem, který tento diskurz upevňuje (Karmazin, 2017).

Nacionalistické rámování také hraje důležitou roli v oficiální rétorice, která často zdůrazňuje nutnost jednoty čínského národa a že „Číňan nemůže válčit s Číňanem“, pokud do vztahů mezi Čínou a Tchaj-wanem nezasahují vnější síly. Tato teze reflektuje snahu Pekingu o představení možného sjednocení jako vnitřní záležitosti Číny, která by ideálně měla být vyřešena mírovými prostředky a že současné politické oddělení ostrova od pevniny je nepřirozené a je důsledkem vměšování cizích sil (Karmazin, 2017).

Dalším významným aspektem nacionalistického diskurzu jsou snahy o kritiku a delegitimizaci politického systému a způsobu vládnutí na Tchaj-wanu, kde jsou ze strany Číny vyzdvihovány problémy korupce a frakcionalismu. Důvodem těchto snah o diskreditaci potenciálních politických alternativ k současné čínské vládě může být skutečnost, že současný politický systém na Tchaj-wanu nabourává tezi o neslučitelnosti čínských/východoasijských tradic s liberální demokracií (Ohlendorf, 2014).

V tomto kontextu se čínská vláda zavazuje k politice jedné Číny jako nástroji k dosažení mírového sjednocení, zatímco současně využívá agresivní rétoriku pro obranu svých zájmů, což odráží dualitu v přístupu k tchajwanské otázce. To se projevuje zejména v dobách

zvýšeného napětí, kdy na Tchaj-wanu posilují snahy o formální nezávislost, což vyvolává ostrou reakci Pekingu, který zdůrazňuje suverenitu a nedělitelnost Číny (Karmazin, 2017).

3.4.3. Propaganda a strategické narativy

Jedním z klíčových aspektů čínské propagandy je využívání konceptu soft power, což je schopnost ovlivňovat ostatní skrze přitažlivost a kulturní vliv, namísto tvrdé moci, jako je vojenský nebo ekonomický nátlak. Čína se snaží prezentovat svůj model vládnutí a své sociální hodnoty jako přitažlivou alternativu k západním modelům, které ve své rétorice často intenzivně kritizuje jako hegemonické a nerespektující odlišné postoje k vládnutí. Tímto způsobem je podporován narativ o výjimečnosti čínské cesty k modernizaci a rozvoji a zároveň také apeluje na skupiny a země, které jsou skeptické k západnímu modelu vládnutí a rozvoje (Lams, 2018).

Tento přístup má za cíl nejen posílit vnitřní soudržnost a národní identitu, ale také zlepšit mezinárodní vnímání Číny a ovlivnit zahraniční politiku v její prospěch. Propaganda a strategické narativy tak hrají klíčovou roli ve snaze Číny formovat globální diskurs o tchajwanské otázce a prosazovat politiku jedné Číny, která odmítá jakékoli formální nezávislosti Tchaj-wanu a zdůrazňuje neoddělitelnost Tchaj-wanu od pevninské Číny (Li, 2019).

Výzkum „Understanding Chinese nationalism“ (Li, 2019) naznačuje, že čínský nacionalismus a propagandistické strategie nejsou izolovanými jevy, ale jsou hluboce zakořeněny v historickém vývoji čínské společnosti a státní politiky. Tyto strategie reflektují složitou směsici historického ponížení, aspirací k národní velikosti a snahy o globální uznání a vliv.

3.4.4. Čínský nacionalismus ve světle „století ponížení“

Vnímání národního ponižování je hluboko zakořeněné a ovlivňuje současný čínský nacionalismus a formuje politiku vůči Tchaj-wanu. „Století ponížení“, období od prvních opiových válek v polovině 19. století až do založení Čínské lidové republiky v roce 1949, je v čínské kolektivní paměti chápáno jako doba vojenských porážek, národního utrpení a ztráty suverenity pod tlakem západních mocností a Japonska. Toto období významně přispělo k vytvoření silného pocitu národní identity a odhodlání obnovit čínskou velikost a nezávislost (Li, 2019).

Toto historické vnímání se stalo základem pro nacionalistický diskurz, který zdůrazňuje potřebu sjednocení všech částí původní Číny, včetně Tchaj-wanu, jako způsobu překonání

minulých ponížení a obnovy národní hrdosti. V tomto kontextu je Tchaj-wan vnímán nejen jako neoddělitelná část Číny, ale také jako symbol čínského úsilí o národní obnovu a odolnost proti vnějšímu vměšování (Karmazin, 2017).

Vliv mentality „století ponížení“ na současný čínský nacionalismus se projevuje také v reakcích na mezinárodní události, které jsou vnímány jako ohrožení čínských národních zájmů, včetně otázek týkajících se Tchaj-wanu. Tyto reakce často zahrnují silný odpor proti jakýmkoliv náznakům oficiálních diplomatických vztahů, které jsou považovány jako zahraniční vměšování do čínských vnitřních záležitostí a důraz na potřebu udržení národní jednoty proti vnějším výzvám.

3.4.5. Internetový nacionalismus a Diba Expedition

Význam internetového nacionalismu v Číně a jeho vliv na veřejné mínění, zejména ve vztahu k otázkám tchajwanské nezávislosti neustále roste. Jedním z nejvýraznějších příkladů tohoto fenoménu je takzvaná „Diba Expedition“, online kampaň, která mobilizovala desítky tisíc čínských uživatelů internetu k účasti na koordinovaných akcích proti podpoře tchajwanské nezávislosti na sociálních sítích a dalších platformách (Li, 2019).

Diba Expedition využívá sílu internetových fór a sociálních médií k šíření nacionalistických zpráv a propagandy, přičemž zdůrazňuje jednotu a suverenitu Číny a odmítá jakékoli náznaky nezávislosti Tchaj-wanu. Tato kampaň demonstruje, jak internetové platformy umožňují rychlou a širokou mobilizaci uživatelů k podpoře nacionalistických cílů a posilují kolektivní identitu ve virtuálním prostoru (Li, 2019).

Důležitou charakteristikou internetového nacionalismu je jeho schopnost využívat memy, virální videa a hashtagy k šíření nacionalistických poselství a kritiky proti tchajwanské nezávislosti. Tato metoda komunikace umožňuje složitá a často kontroverzní politická témata zpřístupnit širší veřejnosti zjednodušenou a přitažlivou formou, což může zesílit emocionální odpovědi a posílit pocit národní sounáležitosti.

V kontextu Diba Expedition byly tyto techniky využívány k organizaci rozsáhlých online útoků na stránky a sociální média podporující tchajwanskou nezávislost, což vedlo k výraznému nárůstu napětí mezi podporovateli a odpůrci tchajwanské nezávislosti jak v digitálním, tak v reálném světě. Ze strany čínských nacionalistů bylo zároveň možné zpozorovat paternalistický přístup vůči Tchaj-wanu, kdy byla například dáována priorita čínským symbolům nad tchajwanskými (Li, 2019).

Ideologický rozměr čínsko-tchajwanských vztahů je hluboce zakořeněn v historii a současné politice Číny. Čínský nacionalismus, který byl formován v reakci na „století ponížení“

a posílen ekonomickými reformami, hraje klíčovou roli v utváření postojů vůči Tchaj-wanu. Karmazin (2017), Ohlendorf (2014) a Li (2019) zdůrazňují, jak čínský nacionalistický diskurz a politika jedné Číny ovlivňují percepci Tchaj-wanu jako neoddělitelné části Číny, přičemž jakékoli snahy o nezávislost jsou považovány za hrozbu pro národní jednotu a suverenitu.

Vliv propagandy a strategických narativů, jak ukazuje Lams (2018), demonstruje, jak čínská vláda využívá média a vzdělávací systémy k posílení oficiálních narativů, které podporují čínské nároky na Tchaj-wan a delegitimizují opačné a alternativní názory. Internetový nacionalismus a iniciativy jako Diba Expedition dále ukazují na schopnost čínských nacionalistů mobilizovat veřejnou podporu a vyvíjet tlak na ty, kteří podporují tchajwanskou nezávislost, čímž se zvyšuje polarizace mezi oběma stranami.

Celkově je zřejmé, že ideologický rozměr hraje zásadní roli v čínsko-tchajwanských vztazích. Čínský nacionalismus, ovlivněný historickým ponížením a současným usilováním o národní obnovu, spolu s politikou jedné Číny a odmítáním tchajwanské nezávislosti, tvoří komplexní a často kontroverzní rámec, ve kterém se odehrávají interakce mezi Čínou a Tchaj-wanem. Tyto faktory nejenže utvářejí oficiální politiku, ale také ovlivňují veřejné mínění a mezinárodní vnímání této prodloužené geopolitické a ideologické konfrontace.

Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na analýzu a interpretaci čínské rétoriky vůči Tchaj-wanu od konce čínské občanské války do současnosti. Zvláštní pozornost byla věnována evoluci této rétoriky od konce studené války do současnosti. Diskuzní závěr slouží k syntéze klíčových zjištění a poskytuje prostor pro reflexi o dopadech čínské rétoriky na mezinárodní vztahy a vnější politiku. Ve teoretické části byly identifikovány vzory v čínské rétorice, které ukazují na proměnlivost tónu a agresivity v reakci na vnitřní a mezinárodní politické události. Historický přehled ukazuje, že rétorika se vyvíjela od konfrontačního a ideologického tónu během Mao Ce-tunga k sofistikovanějším strategiím, které zdůrazňují národní jednotu a mírové usmíření, zatímco stále ponechávají prostor pro vojenské řešení jako poslední možnost. Analyzované texty také odhalují, že čínská rétorika a mediální zprávy často reflektují a připravují domácí i mezinárodní publikum na potenciální politické a vojenské kroky, čímž podporují státní ideologii a národní hrdost.

Od konce čínské občanské války se čínská rétorika vůči Tchaj-wanu výrazně proměnila. Původně byla značně konfrontační, ale postupně se transformovala do formy, která zdůrazňuje mírové sjednocení, ačkoliv stále ponechává prostor pro vojenské zásahy jako poslední možnost řešení tohoto problému. Teng Siao-pching představil Tchaj-wan jako centrální téma čínské politiky ve snaze o mírové sjednocení, což odráželo změnu v politické strategii Číny a její adaptaci na nový mezinárodní a domácí kontext. Tento posun od vojenského přístupu k mírovým nabídkám a vývoji politiky jedné země, dvou systémů, byl zásadní pro změnu v přístupu k Tchaj-wanu, která se odrazila i ve změnách v rétorice.

V současnosti je čínská rétorika vůči Tchaj-wanu charakterizována její agresivitou, která je často spojována s přípravami na vojenské akce, což může sloužit jako varovný signál pro mezinárodní společenství. Například studie Jacka Wonga z roku 2022 poukázala na to, že zvýšení důležitosti problémů v oficiální rétorice může předcházet eskalaci konfliktu, což bylo demonstrováno na analýze přes 10,000 článků v People's Daily, které byly vydány během 22 mezinárodních krizí a sporů od roku 1949 do roku 2020. Wongova práce ilustruje, jak čínská rétorika nejen odráží, ale i aktivně formuje politické napětí, což má významné implikace pro mezinárodní bezpečnost a strategii zahraniční politiky (Wong, 2022). Jak bylo zmíněno ve 3. kapitole této práce, tak lze tuto zvýšenou agresivitu vidět právě v čínských médiích, jejichž rétorika bývá více útočná než u oficiálních prohlášeních. Zatímco v oficiálních prohlášeních vůči Tchaj-wanu jsou nejvíce útočnými tezemi varování separatistům (které zároveň často následovala po prohlášeních o pozitivních přínosech, která by potenciální sjednocení přineslo),

tak v čínských médiích již bylo možné narazit na výzvy ke „koercivním“ opatřením vůči Tchaj-wanu, aby bylo dosaženo sjednocení.

Tyto analýzy ukazují, jak historický vývoj a současný stav čínské rétoriky ovlivňují vnější politiku a mezinárodní vztahy. Zatímco historie ukazuje evoluci od agresivity k více strategickému a mírovému přístupu, současné tendence naznačují, že Čína zůstává připravena použít sílu, pokud to bude považovat za nezbytné pro ochranu svých národních zájmů.

Vliv rétoriky na mezinárodní vztahy

Čínská rétorika ovlivňuje mezinárodní vztahy tím, že formuje vnímání Číny jako mírumilovného nebo agresivního státu v závislosti na kontextu a obsahu oficiálních prohlášení. Dvojznačná povaha čínské zahraniční politiky je vidět ve strategickém narativu, který na jedné straně prezentuje Čínu jako mírumilovnou velmoc přispívající ke globálnímu míru, zatímco na druhé straně projevuje ostřejší tón, když jde o citlivá témata týkající se suverenity a bezpečnosti. Tato schizofrenní povaha rétoriky má za cíl nejen prezentovat Čínu jako důvěryhodného globálního hráče, ale současně posilovat její mocenské ambice, aby vyzvala mezinárodní řád zavedený Západem, zejména Spojenými státy americkými.

Strategické narativy slouží jako důležitý nástroj státní politiky a propagandy. Čína využívá rétoriku a mediální obsah k šíření svého pohledu na globální správu a prezentuje svůj politický systém jako model efektivního řízení, který je nadřazený západnímu stylu demokracie. Tato ideologická prezentace je strategicky využívána k posílení domácí a mezinárodní podpory pro čínský model a zároveň slouží k potlačení západních hodnot, které mohou ohrozit KS Číny.

Čínská propaganda a strategické narativy nejenže formují domácí veřejné mínění, ale snaží se také ovlivnit mezinárodní diskurs. Tyto narativy jsou pečlivě formulovány a šířeny prostřednictvím státních médií, aby podpořily čínské zahraničně politické cíle a současně chránily domácí politickou stabilitu před vnějšími vlivy.

Tyto analýzy poukazují na to, jak Čína takticky využívá rétoriku a propagandu k posílení svého vlivu a k manipulaci s mezinárodním vnímáním jejích záměrů. Je zřejmé, že čínské strategické narativy nejsou pouze o sdělování státní politiky, ale o aktivním formování globální geopolitické reality. Značně protizápadní tón čínského postoje k mezinárodním vztahům se následně značně promítá do narativům vůči Tchaj-wanu, kde je dle Číny jako jeden z důvodů současné situace v úžině vměšování zahraničních sil (zejména USA), které podporují „separatistické síly“ a zároveň chtějí využít Tchaj-wan jako nástroj proti Číně.

Případové studie

Silva (2015) ve své studii důkladně zkoumá, jak čínská propaganda a pročínské narativy ovlivňují tchajwanskou veřejnost, s důrazem na ekonomické a mediální strategie používané k prosazování sjednocení. Podle Silvy, Čína aplikuje tzv. hongkongský model na Tchaj-wanu, což znamená snahu ovládnout mediální prostor prostřednictvím ekonomického vlivu, jako je například akvizice mediálních společností. Příkladem je situace z roku 2008, kdy pročínský miliardář zakoupil významnou mediální společnost China Times Group na Tchaj-wanu, což vedlo k výraznému posílení pročínské rétoriky v tomto médiu. Dalším příkladem je adaptace postojů televizních stanic FTV a SET, které se tradičně vyjadřovaly pro tchajwanskou nezávislost. Tyto stanice začaly upravovat své názory směrem k více pročínskému postoji, což bylo motivováno ekonomickými výhodami na čínském trhu, a současně začaly více cenzurovat témata nepříznivá pro čínskou vládu, jako jsou události na Náměstí nebeského klidu či situace v Tibetu.

Významným zjištěním Silva (2015) je také to, že navzdory intenzivním snahám ovlivnit tchajwanskou veřejnost prostřednictvím médií, čínská propaganda neměla významný dopad na národní a identitní citění obyvatel Tchaj-wanu. Přestože byly veřejné diskurzy silně pročínské, tchajwanská veřejnost udržovala a dále rozvíjela svou identitu směrem k větší nezávislosti a odlišnosti od Číny.

Tato analýza je klíčová pro pochopení dynamiky čínské rétoriky a jejího dopadu na mezinárodní vztahy. V éře, kdy jsou agresivní vojenské konflikty globálně odsuzovány, se Číně strategicky vyplácí podporovat narativy, které prezentují zemi jako mírumilovnou sílu usilující o sjednocení prostřednictvím mírových iniciativ a zároveň jako aktéra hledajícího obecnou prosperitu. Takový přístup je zásadní pro získání vnitřní podpory a formování mezinárodního obrazu Číny ne jako agrese, ale jako oběti usilující o nápravu historické křivdy. Tento článek dále srovnává čínský přístup s obdobím těsně před ruskou invazí na Ukrajinu, kdy ruská vláda opakovaně proklamovala závazek k míru a obviňovala ze destabilizace situace na Ukrajině především skupiny s nacistickou ideologií podporované Západem (Silva, 2015).

D. Liu & Shao (2023) ve své studii poskytují podrobný pohled na vliv čínské nacionalistické propagandy na postoj populace k vojenským akcím a potenciálním konfliktům, zejména ve vztahu k Tchaj-wanu. Studie poukazuje na to, že propaganda zaměřená na národní hrdost a jednotu země má silný vliv na posílení poválečných názorů mezi čínskými občany a zvyšuje očekávání vyšších válečných zisků. V porovnání s propagandou, která vykresluje Čínu

jako oběť, je tento typ propagandy značně efektivnější v mobilizaci podpory pro potenciální vojenské akce.

Tento fenomén je zvláště relevantní v kontextu, kdy se zhoršují mezinárodní vztahy a Čína považuje vojenské prostředky za možnou reakci na vnější hrozby nebo jako nástroj pro udržení svých národních zájmů, zejména v oblastech, které považuje za strategicky důležité, jako je Tchaj-wan. Historie ukazuje, že v časech krize, například během krizi v 90. letech, kdy došlo k vojenským cvičením v Tchajwanském průlivu, Čína neváhala použít vojenskou sílu jako demonstraci svého odhodlání ochránit své suverénní nároky a geopolitické zájmy.

Liu a Shao zdůrazňují, že intenzita a frekvence čínské rétoriky mohou být předzvěstí vojenských manévřů a nesmí být brány na lehkou váhu. Rétorické postupy, které veřejně podporují mírové řešení, ale současně nevyklučují použití síly, jsou strategií, jak udržet pozitivní vnímání Číny doma i v zahraničí, zatímco se stále připravuje na možné konfliktní scénáře. Tento dualistický přístup umožňuje Číně udržet obraz mírumilovné velmoci, a přitom stále demonstrovat svoji vojenskou připravenost a odhodlání obránit své národní zájmy v případě nutnosti.

Tato analýza od Liu a Shao tak nabízí důležité pochopení toho, jak čínská vláda využívá rétoriku a propagandu k formování veřejného mínění a přípravě populace na podporu potenciálních vojenských akcí, což má zásadní dopad na mezinárodní vztahy a strategické rozhodování v regionu.

Studie Jacka Wonga (2022) představuje významný přínos k pochopení dynamiky mezi čínskou rétorikou a mezinárodními konflikty. Wongova analýza, založená na rozboru 10 000 článků z People's Daily během 22 mezinárodních krizí a sporů mezi lety 1949 až 2020, demonstruje, jak agresivita rétoriky v médiích koreluje s následnými eskalacemi nebo deeskalacemi napětí. Tento výzkum odhaluje, že výkyvy v intenzitě a tónu oficiální rétoriky mohou sloužit jako indikátory plánovaných politických a vojenských kroků ze strany čínské vlády.

Wong (2022) ve své studii uvádí několik případových studií, které ilustrují tento fenomén. Jedním z nejvýraznějších příkladů je kontrast mezi čínskými reakcemi na situace s Vietnamem a Filipíny. V případě napětí s Vietnamem čínská rétorika ve státních médiích charakterizovala incidenty jako minoritní třenicе, přestože ve Vietnamu probíhaly protičínské bojkoty a protesty. Wongova analýza ukazuje, že tento způsob prezentace byl zřejmě zaměřen na deeskalaci situace, aby se předešlo dalšímu zhoršení vztahů a možnému vojenskému konfliktu. To je v souladu s širším trendem, kdy Čína upřednostňuje stabilní vztahy se svými sousedy, pokud to není v rozporu s jejími strategickými zájmy. Na druhé straně, konflikty s

Filipínami byly v médiích prezentovány jako vážnější a provokativní, což odrazilo hlubší geopolitické napětí. Následná eskalace zahrnovala čínské námořní manévry a kroky, které aktivně odrazovaly turisty od návštěvy Filipín. Tato agresivnější rétorika a odpovídající vojenské akce naznačují, že v určitých situacích je Čína ochotna přistoupit k výraznějším demonstracím síly, aby hájila své národní zájmy a námořní teritoriální nároky.

Tyto případové studie poskytují cenné vhledy do toho, jak Čína využívá rétoriku nejen k formování domácího a mezinárodního vnímání, ale i jako předehru k možným vojenským akcím, což potvrzuje závěry z Wongovy analýzy. Důležité je, že tyto strategie odrážejí složitý vztah mezi veřejným diskurzem a vojenskou strategií, zdůrazňující potřebu pečlivého sledování a analýzy čínské rétoriky jako součásti širší bezpečnostní a zahraniční politiky.

Dopady a důsledky čínské rétoriky

Čínská rétorika má hluboký dopad jak na vnitropolitickou, tak na vnější politiku země. Vnitřně je rétorika nástrojem, kterým KS Číny upevňuje svou moc tím, že posiluje národní hrdost a jednotu, zvláště ve vztahu k "jedné Číně". Tato politika je klíčová pro udržení legitimacy CCP, která se často opírá o schopnost udržet národní suverenitu a teritoriální integritu, což je zásadní v kontextu Tchaj-wanu.

Vnější politicky čínská rétorika slouží jako prostředek k upevnění jejího postavení na mezinárodní scéně, zvláště ve světle rostoucího geopolitického soupeření s USA a jinými velmocemi. Promyšleným používáním rétoriky, která zdůrazňuje mírové řešení konfliktů a zároveň nevyklučuje použití síly, si Čína snaží zachovat reputaci zodpovědné a mírumilovné velmoci a zároveň odradit jakoukoli podporu pro tchajwanskou nezávislost a projevit odhodlání tomuto scénáři předejít.

Tato bakalářská práce ukazuje, že čínská rétorika vůči Tchaj-wanu má komplexní a mnohvrstevné důsledky, které sahají od vnitropolitické dynamiky po mezinárodní vztahy. Čínská rétorika je, zejména po ekonomických reformách po konci vlády Mao Ce-tunga, úzce provázána s národní hrdostí a suverenitou, a je využívána jak k upevnění domácí podpory pro vládnoucí režim, tak k formování mezinárodních percepcí a reakcí. Studie od Silvy, Wonga a dalších autorů ukázaly, jak čínská vláda používá mediální manipulaci a propagandu k dosažení svých zahraničněpolitických cílů, zatímco Tchaj-wan se snaží odpovědět na tyto akce upevněním své obrany a mezinárodních vazeb. Analýza mediálních článků a oficiálních prohlášení zároveň poukázala na předem zmíněnou dualitu mezi pozitivními narativy o sdílené budoucnosti a obecně dobrých úmyslech čínské vlády a opakovanými varováními před důsledky nezávislosti ostrova a odhodláním tomuto scénáři zabránit i za cenu vojenského

konfliktu. Vzhledem ke vzestupu tchajwanské identity mezi obyvateli ostrova a růstu čínských vojenských kapacit, v kombinaci se současným zvýšeným napětím mezi oběma stranami (včetně USA), lze do budoucna očekávat pokračování stávající rétoriky vůči Tchaj-wanu ze strany Číny.

Doporučení pro další výzkum

Pro další výzkum by bylo vhodné zaměřit se na kvantitativní analýzy, které by mohly přinést konkrétnější důkazy o vlivu čínské rétoriky na mezinárodní postavení Tchaj-wanu a reakce jiných států. Dále by bylo užitečné prozkoumat, jak se mění čínská rétorika v reakci na vnitřní politické změny v Číně a jak tyto změny ovlivňují politiku vůči Tchaj-wanu. Výzkum může také zahrnovat porovnání čínské rétoriky s rétorikou jiných velmocí, jako jsou Spojené státy nebo Rusko, aby se lépe pochopily globální narativy a strategie.

Přehled literatury

- Ferenczy, Z. A. (2023, duben). *Unpacking Beijing's Narrative on Taiwan*. Institute for Security and Development Policy. <https://isdp.eu/publication/unpacking-beijings-narrative-on-taiwan/>
- Galway, M. (2016). Review of CHINA'S CIVIL WAR: A Social History, 1945-1949. *New Approaches to Asian History*, 13 [Review of *Review of CHINA'S CIVIL WAR: A Social History, 1945-1949. New Approaches to Asian History*, 13, recenzoval D. Lary]. *Pacific Affairs*, 89(2), 421–423. <https://www.jstor.org/stable/24779649>
- Hsieh, J. F. (2020). Continuity and Change in the US–China–Taiwan Relations. *Journal of Asian and African Studies*, 55(2), 187–200. <https://doi.org/10.1177/0021909620905051>
- Hui, L. (2019). *Full Text: China's National Defense in the New Era—Xinhua | English.news.cn*. http://www.xinhuanet.com/english/2019-07/24/c_138253389.htm
- Jinping, X. (2012). *Achieving Rejuvenation Is the Dream of the Chinese People- Xi Jinping: The Governance of China*. <https://www.neac.gov.cn/seac/c103372/202201/1156514.shtml>
- Jinping, X. (2019). *Working Together to Realize Rejuvenation of the Chinese Nation and Advance China's Peaceful Reunification*. http://www.gwytb.gov.cn/wyly/201904/t20190412_12155687.htm
- Karmazin, A. (2017). China's Nationalist Discourse and Taiwan. *China Report*, 53(4), 429–446. <https://doi.org/10.1177/0009445517727888>
- Lams, L. (2018). Examining Strategic Narratives in Chinese Official Discourse under Xi Jinping. *Journal of Chinese Political Science*, 23(3), 387–411. <https://doi.org/10.1007/s11366-018-9529-8>
- Li, H. (2019). *Understanding Chinese Nationalism* (s. 13–31).

- Liu, D., & Shao, L. (2023). Nationalist propaganda and support for war in an authoritarian context: Evidence from China. *Journal of Peace Research*, 00223433231178849.
<https://doi.org/10.1177/00223433231178849>
- Liu, R. C. (2022). From ‘Sticks’ to ‘Carrots’ and ‘Nets’, then to ‘Needles’: The Evolution of the CPC’s Policy towards Taiwan. *China Report*, 58(1), 90–105.
<https://doi.org/10.1177/00094455221074255>
- Ohlendorf, H. (2014). The Taiwan Dilemma in Chinese Nationalism: Taiwan Studies in the People’s Republic of China. *Asian Survey*, 54, 471–491.
<https://doi.org/10.1525/as.2014.54.3.471>
- Qiang, X. (2021). US military support cannot make up for weakness of Taiwan island—Global Times. *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202111/1237935.shtml>
- Scobell, A. (2000). Show of Force: Chinese Soldiers, Statesmen, and the 1995-1996 Taiwan Strait Crisis. *Political Science Quarterly*, 115(2), 227–246.
<https://doi.org/10.2307/2657901>
- Sheng, M. M. (2008). *Mao and China’s Relations with the Superpowers in the 1950s: A New Look at the Taiwan Strait Crises and the Sino–Soviet Split—Michael M. Sheng, 2008*.
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0097700408315991>
- Silva, J. (2015). *Pro-Beijing Propaganda in Taiwanese Media*.
- Swaine, M. D. (2021, prosinec 2). *Recent Chinese Views on the Taiwan Issue | China Leadership Monitor*. China Leadership. <https://www.prclleader.org/post/recent-chinese-views-on-the-taiwan-issuedownload>
- Times, G. (2021a). Mainland decides war or peace across Taiwan Straits: Global Times editorial—Global Times. *Global Times*.
<https://www.globaltimes.cn/page/202111/1237955.shtml>

- Times, G. (2021b). Time to warn Taiwan secessionists and their fomenters: War is real: Global Times editorial - Global Times. *Global Times*.
<https://www.globaltimes.cn/page/202110/1235638.shtml>
- Wong, J. (2022). *Don't Say I Have Not Warned You: Chinese Official Rhetoric and Escalations*. <https://mershoncenter.osu.edu/sites/default/files/2022-11/New%20Wave%20of%20Realism%20Paper%20Jackie%20Wong.pdf>
- Woon, C. Y. (2018). China's Contingencies: Critical Geopolitics, Chinese Exceptionalism and the Uses of History. *Geopolitics*, 23(1), 67–95.
<https://doi.org/10.1080/14650045.2017.1302429>
- Wu, Y.-S., & Chen, K.-W. (2020). Domestic Politics and Cross-Strait Relations: A Synthetic Perspective. *Journal of Asian and African Studies*, 55(2), 168–186.
<https://doi.org/10.1177/0021909620905071>
- Xijin, H. (2021). As reunification is inevitable, most important is not timetable, but timing—Global Times. *Global Times*. <https://www.globaltimes.cn/page/202111/1237834.shtml>

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zaměřuje na rozbor vývoje čínské rétoriky vůči Tchaj-wanu od ukončení čínské občanské války po současnost a zdůrazňuje, jak tato rétorika odráží širší geopolitické a ideologické kontexty, zejména ve zvýšeném napětí mezi lety 2021 a 2023. Klíčovým cílem práce je identifikace a analýza vzorů v čínské rétorice, které reflektují a ovlivňují mezinárodní vztahy a politické strategie. Studie poskytuje jedinečnou příležitost pro hlubší pochopení dynamiky vztahů mezi Čínou a Tchaj-wanem a jejího vývoje v čase, čímž přináší nový vhled do jejich historického a současného stavu. Práce systematicky zkoumá, jak se rétorika Číny vyvíjela od konfrontačních počátků Mao Ce-tunga k současným strategiím, které zdůrazňují jednotu a společnou historii Číny a Tchaj-wanu. Tato změna je analyzována prostřednictvím kritické diskurzní analýzy, jež umožňuje zkoumat význam a moc jazyka v sociálním a politickém kontextu. Tento přístup umožňuje nejen zkoumat rétoriku v rámci oficiálních projevů a dokumentů, ale také poskytuje prostor pro analýzu mediálního obsahu a odborných článků, které odrážejí širší diskurzivní rámec. Hypotéza práce předpokládá, že evoluce čínské rétoriky od konce čínské občanské války významně reflektuje změny v geopolitické strategii a vnitropolitických prioritách Číny. Zvýšené geopolitické napětí mezi lety 2021 a 2023 mělo významný dopad na agresivitu a vyostřenost čínské rétoriky vůči Tchaj-wanu. Analýza ukazuje, jak současný politický kontext ovlivňuje jazyk a tón čínské rétoriky a jak se promítá do postojů vůči Tchaj-wanu. Výsledky práce ukazují, že čínská rétorika není statická, ale vyvíjí se v reakci na vnitřní i mezinárodní politické události. Vývoj a proměna čínské rétoriky o Tchaj-wanu jsou klíčové pro pochopení současných čínsko-tchajwanských vztahů a mají zásadní dopad na stabilizaci nebo destabilizaci regionu. Práce tak přispívá k lepšímu porozumění komplexních vztahů mezi Čínou a Tchaj-wanem, jejichž pochopení je klíčové pro studium mezinárodních vztahů a globálních záležitostí.

Abstract

This undergraduate thesis examines the evolution of Chinese rhetoric towards Taiwan from the end of the Chinese Civil War to the present. It highlights how this rhetoric reflects broader geopolitical and ideological contexts, particularly in the heightened tensions between 2021 and 2023. A key aim of the thesis is to identify and analyse patterns in Chinese rhetoric that reflect and influence international relations and political strategies. The study offers a unique opportunity for a deeper understanding of the dynamics of the Sino-Taiwanese relationship and its evolution over time, providing new insights into their historical and current state. The work systematically examines how China's rhetoric has evolved from the confrontational origins of Mao Zedong to contemporary strategies that emphasise the unity and shared history of China and Taiwan. This change is analysed through a critical discourse analysis that allows for an examination of the meaning and power of language in social and political contexts. This approach allows for the examination of rhetoric within official speeches and documents, as well as the analysis of media content and scholarly articles that reflect a broader discursive framework. The hypothesis of this thesis is that the evolution of Chinese rhetoric since the end of the Chinese Civil War significantly reflects changes in China's geopolitical strategy and domestic political priorities. The increased geopolitical tensions between 2021 and 2023 have had a significant impact on the aggressiveness and acrimony of Chinese rhetoric towards Taiwan. The analysis demonstrates how the current political context influences the language and tone of Chinese rhetoric and how it translates into attitudes towards Taiwan. The results of the thesis show that Chinese rhetoric is not static but evolves in response to domestic and international political events. The evolution and transformation of Chinese rhetoric on Taiwan are of crucial importance in order to gain a deeper insight into the contemporary Sino-Taiwanese relationship. Furthermore, this work makes a significant contribution to a better understanding of the complex relationship between China and Taiwan, which is of paramount importance for the study of international relations and global affairs.